

Sygn. akt V CSK 28/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie ze skargi Z. T.

o wznowienie postępowania

zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 27 września 2006 r.,

sygn. akt I ACa (...)

w sprawie z powództwa A. S. i R. S.

przeciwko Z. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2010 r.,

skargi kasacyjnej Z. T. od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 sierpnia 2009 r., sygn.

akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi
Apelacyjnemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2009 r. oddalił skargę Z. T. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa A. S. i R. S. przeciwko Z. T. o zapłatę, zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 27 września 2006 r.

Z ustaleń wynika, że powodowie w pozwie wniesionym w 2004 r. wnieśli o zasądzenie od skarżącego kwoty 200 310 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu należności za remont budynku, powołując się na pisemne „zobowiązanie” pozwanego z dnia 9 października 2003 r. do uregulowania tej kwoty. Sąd Okręgowy w C. nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględnił powództwo. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając że zapłacił powodom sporną należność. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 6 października 2005 r. uwzględnił powództwo, a Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 27 września 2006 r. oddalił apelację pozwanego, uznając za niewiarygodne jego twierdzenia, że podpisał zobowiązanie do zapłaty za wykonane roboty, mimo że zobowiązanie tego rodzaju nie istniało.

Pozwany złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonego tym wyrokiem, powołując się na nieważność postępowania, oparcie wyroku na podrobionym dokumencie oraz uzyskanie wyroku za pomocą przestępstwa. Dwie ostatnie przesłanki odniósł do „zobowiązania”, w którym zobowiązał się do zapłaty. Wskazał, że na użytek postępowania administracyjnego podpisywał powodom różne dokumenty, a także wręczył im kartki podpisane *in blanco*, z których jedną wykorzystał powód A. S., podrabiając „zobowiązanie”, na którym oparto wyrok. Ponadto podniósł, że toczy się postępowanie karne w sprawie podrobienia podpisów przez A. S. i wnosił o zawieszenie postępowania o wznowienie do czasu zakończenia postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, podstawa wznowienia w postaci nieważności postępowania nie została wykazana, skarżący był bowiem w poprzednim postępowaniu prawidłowo reprezentowany przez osobę, z którą wiązała go stała umowa zlecenia (art. 87 § 1 k.p.c.). Skarżący nie wykazał również, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa. Zgodnie z art. 404 k.p.c. konieczną przesłanką wznowienia postępowania opartego na tej podstawie jest ustalenie faktu popełnienia przestępstwa w prawomocnym wyroku skazującym, a tego skarżący nie udowodnił. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie zachodzi również przesłanka wznowienia postępowania, polegająca na oparciu wyroku na dokumencie podrobionym lub przerobionym. Skarżący powoływał

się na nieprawomocny wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Grodzkiego w C. z dnia 30 kwietnia 2009 r. Nieprawomocne skazanie powoda A. S. tym wyrokiem dotyczyło jednak podrabiania podpisów pozwanego na innych dokumentach i nie odnosi się ono do „zobowiązania” z dnia 9 października 2003 r., na którym oparto wyrok w sprawie o zapłatę. Skarżący w trakcie postępowania w sprawie o zapłatę nie kwestionował autentyczności podpisu na tym „zobowiązaniu”, zaś przed Sądem Okręgowym w C. przyznał, że podpis ten złożył pod treścią „zobowiązania”. Dopiero na użytek skargi o wznowienie postępowania podnosił, że doszło do dopisania treści zobowiązania na dokumencie podpisanym *in blanco*.

W toku postępowania ze skargi o wznowienie skarżący wniósł o zawieszenie postępowania z tej przyczyny, że złożył przeciwko A. S. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 270 § 2 k.k., polegającego na podrobieniu „zobowiązania” z dnia 9 października 2003 r. Wniosek ten Sąd Apelacyjny oddalił, uznając, że powód nie wykazał, aby toczyło się takie postępowanie. Z informacji udzielonej przez Prokuraturę Rejonową w C. wynikało bowiem, że postępowanie karne, oznaczone sygn. akt 2 Ds (...), dotyczy podrabiania przez A. S. podpisów skarżącego na fakturach VAT. Oddalony został również wniosek o przeprowadzenie dowodu z akt tego postępowania na okoliczność ustaleń poczynionych przez prokuraturę w toczącym się postępowaniu. Sąd Apelacyjny uznał, że wniosek ten był zbyt ogólnikowy i sprowadzał się do próby przerzucenia na sąd poszukiwania okoliczności i faktów, które mogłyby uzasadniać skargę o wznowienie postępowania. Skoro prokuratura nie zakończyła postępowania, to ustalenia dokonywane w oparciu o treść akt byłyby ustaleniami sądu, a nie prokuratury.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł skarżący, zaskarżając wyrok w całości i opierając skargę na drugiej podstawie kasacyjnej zarzucił naruszenie: art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. poprzez niezawieszenie postępowania pomimo, że został ujawniony czyn, którego ustalenie w drodze karnej lub dyscyplinarnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej; art. 228 § 2, art. 227, 232 i 233 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwany nie wykazał, iż toczy się postępowanie karne w przedmiocie podrobienia „zobowiązania” z dnia 9 października 2003 r. oraz przez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z treści akt Prokuratury Rejonowej w C. o sygn. akt 2 Ds (...); art. 316 k.p.c. przez nieustalenie czy wyrok wydany w postępowaniu objętym skargą o wznowienie postępowania został oparty na podrobionym lub przerobionym dokumencie; art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez uznanie, że wskazana w nim przesłanka wznowienia nie zachodzi, pomimo uchylenia się od ustalenia czy doszło do podrobienia

(przerobienia) dokumentu i oddalenia wniosku o zawieszenie postępowania celem dokonania powyższych ustaleń w toku postępowania karnego.

Wskazując na powyższe podstawy zaskarżenia skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania na tej podstawie, że wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym. Oparcie skargi o wznowienie postępowania na takiej podstawie nie wymaga ustalenia podrobienia lub przerobienia dokumentu w sposób określony w art. 404 k.p.c., nie jest potrzebne zatem wykazanie, że czyn ten został ustalony w prawomocnym wyroku skazującym za przestępstwo określone w art. 270 § 1 k.k. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., IV CKN 1418/00 i z dnia 12 marca 2009 r., V CZ 8/08, niepubl.). Fakt zaistnienia takiego przestępstwa podlega zatem ustaleniu w postępowaniu ze skargi o wznowienie. Taka sama sytuacja dotyczy przestępstwa określonego w art. 270 § 2 k.k., polegającego na wypełnieniu blankietu opatrzonego cudzym podpisem, niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę, albo na używaniu takiego dokumentu. Takie przestępstwo należy traktować na równi z podrobieniem dokumentu, jeżeli zatem wydany w sprawie cywilnej wyrok został oparty na takim dokumencie, późniejsze ujawnienie tego faktu może stanowić podstawę wznowienia postępowania określoną w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. bez potrzeby wykazywania popełnienia przestępstwa prawomocnym wyrokiem skazującym. Oznacza to, że fakt podrobienia dokumentu należy wykazać w postępowaniu ze skargi o wznowienie, za pomocą wszelkich dostępnych środków dowodowych, w tym również na podstawie akt postępowania karnego. Zawieszenie bowiem w tym celu postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c., ze względu na toczące się postępowanie w sprawie karnej nie jest obligatoryjne. Zawieszenie to, wpływające na czas trwania rozpoznawania sprawy, jest uzasadnione tylko wtedy, jeżeli ustalenie czynu w drodze karnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. Ocena w tym zakresie należy do sądu merytorycznie rozpoznającego sprawę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., I CSK 412/06, niepubl.).

Sąd Apelacyjny w niniejszym postępowaniu uchylił się od ustalenia faktu oparcia wyroku w sprawie z powództwa A. S. i R. S. na dokumencie podpisanym przez skarżącego i wypełnionym niezgodnie z jego wolą uznając, że składane przez

skarżącego wnioski dowodowe stanowią próbę przerwania na Sąd poszukiwania okoliczności i faktów mogących uzasadniać skargę o wznowienie, a ustalenia dokonywane na podstawie akt postępowania przygotowawczego byłyby ustaleniami Sądu, a nie prokuratury. O ile jednak rzeczywiście nie jest obowiązkiem sądu poszukiwanie faktów mogących stanowić podstawę wznowienia, bowiem fakty te winien wskazać i wykazać skarżący, to ustalenie, czy fakty takie istniały jest właśnie obowiązkiem sądu, a oczekiwanie na zakończenie postępowania przez prokuraturę i jej ustalenia nie jest konieczne. Jeżeli zatem skarżący powoływał wnioski dowodowe na okoliczność posłużenia się przez powodów dokumentem, jaki należy traktować na równi z dokumentem podrobionym, to wadliwe było ich oddalenie z tej tylko przyczyny, że kwestia ta winna być wyjaśniona w postępowaniu karnym. Należy przy tym zwrócić jednak uwagę, że sam fakt, iż toczy się postępowanie karne również dotyczące dokumentu stanowiącego podstawę wyroku wydanego w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie, nie jest wystarczający dla uwzględnienia skargi, konieczne jest bowiem wykazanie, że właśnie takiego dokumentu powodowie w sprawie użyli i że na jego podstawie został wydany wyrok.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.